

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การเสด็จประพาสอินโดจีนของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. ๒๔๗๓

โดย

นางฉัตรบงกช ศรีวัฒนสาร

เสนอ

พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

สถาบันพระปกเกล้า

พ.ศ. ๒๕๕๘

หัวข้อวิจัย การเสด็จประพาสอินโดจีนของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. ๒๔๗๓

ชื่อผู้วิจัย นางฉัตรบงกช ศรีวัฒนสาร

หน่วยงาน พิพิธภัณฑสถานพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

สถาบันพระปกเกล้า พ.ศ. ๒๕๕๘

บทคัดย่อภาษาไทย

การเสด็จประพาสอินโดจีน พ.ศ. ๒๔๗๓ ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี นับเป็นบรรยากาศแห่งการเจริญพระราชไมตรีทั้งกับฝรั่งเศสในฐานะที่เป็นเจ้าอาณานิคมและเจ้านายพื้นเมืองระดับสูงในเวียดนามและกัมพูชาเดิม ซึ่งเคยมีเงื่อนไขบาคหมางอยู่ในอดีต นับตั้งแต่กษัตริย์กัมพูชาตัดสินใจเข้าเป็นรัฐภายใต้การคุ้มครองของฝรั่งเศส อย่างไรก็ตาม จากหลักฐานมากมายที่เกี่ยวข้องกับการเสด็จประพาสเวียดนามถึง ๒๕ วัน และกัมพูชา ๘ วันครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกการศึกษาที่น่าสนใจออกเป็น ๕ ประเด็นหลัก ได้แก่ ๑) เส้นทางในการเสด็จพระราชดำเนิน ๒) ระยะเวลาในการเสด็จ ๓) เหตุการณ์ระหว่างการเดินทางเสด็จพระราชดำเนิน ๔) การพัฒนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสยามกับฝรั่งเศส และ ๕) ผลจากการเสด็จพระราชดำเนินเยือนอินโดจีน พ.ศ. ๒๔๗๓

ผลจากการศึกษาชี้ให้เห็นว่า นโยบายการปรับความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสยามกับฝรั่งเศสในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวสามารถทำให้ราชสำนักสยามก้าวพ้นจากความบาคหมางเดิมกับเจ้านายพื้นเมืองในอินโดจีนฝรั่งเศสได้เป็นอย่างดี ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีการเปิดรับความเจริญทางเทคโนโลยีและแบบอย่างที่ทันสมัยจากอินโดจีนฝรั่งเศสบางอย่างมาพัฒนาปรับใช้ในประเทศอีกด้วย

Research Title **The Royal Journey to the Federation of French Indochina of His Majesty the King Prajadhipok in 1930**

Name **Mrs. Chatbongkoch Sriwattanasarn**

Institute **King Prajadhipok Museum , King Prajadhipok Institute**

Year **2015**

Abstract

The Royal Journey to the Federation of French Indochina of His Majesty the King Prajadhipok and Her Majesty the Queen Rambaibarni in 1930, was the way to encourage the better atmosphere of bi-relationship between the Kingdom of Siam and the Federation of French Indochina, both to the part of the Republic of France as the conqueror and high ranking royal families of the regions of Vietnam and Cambodia that used to deposit the secrecy conflicts in depth for long times after the Khmer Regal decided to be being as the protection state of the Republic of France. However, from plentiful evidences concerning to the royal journeys of 25 days in Vietnam and 8 days in Cambodia, the researcher has classified the topic of studies into 5 interested major issues as 1) the royal routes 2) duration of the royal routes 3) events during the royal journeys 4) development of foreign affairs between Siam and France and 5) results of the royal journeys to Indochina in 1930.

Result of the study demonstrate that the policy of King Prajadhipok to develop relationship with France could assist the royal court of Siam to omit the historical former conflict with the royal folk families very well. Furthermore, there were also the opening of some modern technology and idealism from the French Indochina to be adapted to Siam as well.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัย เรื่องการเสด็จประพาสอินโดจีนของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่องนี้เป็นเรื่องหนึ่งในสามเรื่องของโครงการเสด็จต่างประเทศ คือ โครงการวิจัยเอกสารชั้นต้น สมัยรัชกาลที่๗ : ศึกษากรณีการเสด็จพระราชดำเนินต่างประเทศในปีงบประมาณ ๒๕๕๗-๒๕๕๘ สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาของคณะกรรมการกำกับโครงการวิจัย โดยมีเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย เป็นประธานกรรมการ และมีคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นกรรมการ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ม.ร.ว.พทุทธิสาณ ชุมพล กรรมการกำกับโครงการวิจัยผู้ซึ่งทุ่มเททั้งเวลาและความรู้ในการให้คำปรึกษากับงานวิจัยอย่างเต็มที่ อาจารย์สาวิตรี สุวรรณสถิตย์ ผู้ชี้ช่องทางการดำเนินการวิจัย และ ศาสตราจารย์ ดร.นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ อาจารย์ของผู้เขียน ตั้งแต่สมัยเรียนปริญญาตรีสาขาประวัติศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เมื่อกว่า ๒๐ ปีมาแล้ว และอีกสองท่านที่ช่วยกรุณาให้งานวิจัยดำเนินการสำเร็จลุล่วงลงได้ คือ ท่านผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจอ่านงานวิจัย คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระ นุชเปี่ยม และผู้อำนวยการพิพิธภัณฑน์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว คือ คุณกาญจนา ศรีปัดดา ที่กรุณาให้โอกาส ผู้วิจัยในการทำหน้าที่นักวิชาการพิพิธภัณฑน์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้อย่างสมบูรณ์ ผู้เขียนต้องขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

อนึ่ง ผู้วิจัยต้องขอบพระคุณครอบครัวของข้าพเจ้าที่ให้กำลังใจในการศึกษาวิจัยจนทำให้ งานสำเร็จลงได้ด้วยดี และหวังว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเรื่องเกี่ยวกับพระปกเกล้าศึกษา หากมีข้อบกพร่องประการใดผู้วิจัยขอน้อมรับเพื่อแก้ไขปรับปรุงในโอกาสต่อไป

นางฉัตรบงกช ศรีวัฒนสาร

ผู้วิจัย

๒๕ กันยายน ๒๕๕๘

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
บทที่ ๑ บริบททางประวัติศาสตร์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสยามกับดินแดนอินโดจีนฝรั่งเศส ๑.	
๑.๑ ความหมายและความเป็นมาของอินโดจีนฝรั่งเศส.....	๑.
๑.๒ เหตุการณ์ความบาดหมางระหว่างสยามกับฝรั่งเศส.....	๒.
ปีพระบรมราชสมภพกับเหตุการณ์วิกฤตการณ์สยามร.ศ. ๑๑๒.....	๑๑.
ความสัมพันธ์กับฝรั่งเศสก่อนการขึ้นครองราชย์ของเจ้าฟ้าประชาธิปก.....	๑๒.
บทที่ ๒. การเสด็จประพาสอินโดจีนฝรั่งเศสกับการปรับปรุงความสัมพันธ์กับฝรั่งเศส.....	๑๓.
การเสด็จประพาสต่างประเทศในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว. ๑๓	
ภูมิหลังก่อนการเสด็จประพาสอินโดจีนพ.ศ. ๒๔๗๓.....	๑๓.
บทที่ ๓ ระยะทางการเสด็จประพาสประเทศอินโดจีนฝรั่งเศส (เวียดนาม และกัมพูชา).....	๒๕.
สาเหตุของการเสด็จพระราชดำเนิน.....	๒๘.
พระราชกรณียกิจในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนอินโดจีนฝรั่งเศส.....	๓๐.
บทที่ ๔ ความเชื่อมโยงระหว่างการเสด็จอินโดจีนฝรั่งเศสกับการพัฒนาสยาม	๔๑.
๔.๑. ภาพยนตร์ทรงถ่ายกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมในสยาม	๔๑.

๔.๒ ด้านส่งเสริมการศึกษา.....	๔๗.
๔.๓ ด้านการส่งเสริมศิลปวิทยาการและวัฒนธรรม.....	.๔๗.
ผลของการเสด็จพระราชดำเนิน.....	๔๘.
สิ่งที่ตามมาหลังจากการเสด็จอิน โดจีนฝรั่งเศส	๕๒.
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯทรงเจริญพระราชไมตรีด้วยวัฒนธรรมดนตรีไทย.....	๕๔.
พระราชกระแสพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯหลังเสด็จเยือนอิน โดจีน.....	๕๕
อุตสาหกรรมเปียโนไทยที่พัฒนาต่อออกมาจากโรงเปียโนที่อิน โดจีนฝรั่งเศส.....	๕๗.
บทสรุป.....	๖๑.
บรรณานุกรม.....	๖๔.
ภาคผนวก.....	๖๗.
ประวัติผู้วิจัย	๘๔.